

UITSPRAAK VAN DE TUCHTCOMMISSIE

Kamer : Tucht
Leden van de kamer
(Kamervoorzitter) : dhr. mr. J.M.J.M. Doon
(lid) : mw. mr. A. Eichperger
(lid) : dhr. mr. R. Imhof
Zaaknummer : **T 2021019/2021-33-10**

In de zaak van:

1. Meldsters

[Meldster 1]
[Meldster 2]
[Meldster 3]
[Meldster 4]
[Meldster 5]
[Meldster 6]
[Meldster 7]
[Meldster 8]
[Meldster 9]

2. Aanklager

Mr. J.B. Develing, namens de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (hierna: KNGU)
Hierna: aanklager

3. Beklaagde

[Beklaagde],
[adres]
Hierna: beklagde
Gemachtigde: mr. A.W. Brantjes

4. De procedure

- Voor het verloop van de procedure tot 22 april 2022 verwijst de tuchtcommissie naar de beslissing van die datum. In die beslissing is het beroep van beklagde op niet-ontvankelijkheid verworpen en is beklagde in de gelegenheid gesteld binnen vier weken een inhoudelijk verweerschrift in te dienen.
- Bij e-mail van 18 mei 2022 heeft de tuchtcommissie haar beslissing dat zij geen tussentijds beroep tegen de beslissing van 22 april 2022 toestaat, aan beklagde medegedeeld.
- Bij beroepschrift van 18 mei 2022 heeft beklagde beroep ingesteld tegen de beslissingen van de tuchtcommissie van 22 april 2022 en van 18 mei 2022.

- Beklaagde heeft de commissie van beroep verzocht:
  - o bij voorlopige voorziening te bepalen dat de inhoudelijke procedure ten overstaan van de tuchtcommissie wordt geschorst in afwachting van een finaal oordeel over de ontvankelijkheid;
  - o de uitspraak van 22 april 2022 te vernietigen;
  - o aanklager alsnog niet-ontvankelijk te verklaren in zijn aangifte;
  - o aanklager te veroordelen in de kosten van deze procedure waaronder begrepen de advocaatkosten die zijn gemaakt door beklaagde.
- De aanklager heeft gereageerd op dit beroepschrift.
- De commissie van beroep heeft bij uitspraak van 14 juli 2022 het beroep tegen de beslissingen van de tuchtcommissie van 22 april 2022 en van 18 mei 2022 niet-ontvankelijk verklaard en beklaagde in de kosten van het beroep veroordeeld.
- Beklaagde heeft op 19 mei 2022 een verweerschrift ingediend met afschriften van het vonnis van de rechtbank Oost-Nederland van 26 maart 2013, gewezen tussen beklaagde, de KNGU en [naam] en van het door beklaagde opgestelde rapport 'Grensverleggend, niet grensoverschrijdend'.
- De mondelinge behandeling is bepaald op 19 september 2022.
- Bij e-mail van 1 september 2022 heeft de aanklager aangekondigd dat hij een fragment uit de documentaireserie 'De Gouden Lichting', zoals uitgezonden op de NPO, aan het dossier wil toevoegen en dat hij daar tijdens de mondelinge behandeling nader op in wil gaan.
- Mr. Brantjes heeft daar namens beklaagde bezwaar tegen gemaakt, waarna de tuchtcommissie aan partijen heeft medegedeeld dat zij op dit punt een beslissing zal nemen op de mondelinge behandeling.
- De aanklager heeft bij e-mail van 14 september 2022 aangegeven dat hij jegens beklaagde ter zitting een voorwaardelijke schorsing voor de duur van 24 maanden met een proeftijd van 2 jaar zal eisen.
- Op 19 september 2022 heeft een mondelinge behandeling plaatsgevonden. Aanwezig waren de aanklager, mr. P.J. Helgering (casemanager bij het ISR) en mevrouw I. Kastelijn namens de KNGU. Beklaagde en zijn advocaat hebben zich op voorhand afgemeld en zijn ter zitting niet verschenen. Geen van partijen heeft getuigen voorgedragen.
- De aanklager heeft zijn standpunt nader toegelicht aan de hand van spreek aantekeningen die zijn overgelegd en aan het dossier zijn toegevoegd. De tuchtcommissie heeft het door de aanklager toegezonden filmfragment niet toegevoegd aan het dossier nadat de aanklager desgevraagd had aangegeven dat het de bevestiging vormt van meerdere verklaringen over het desbetreffende onderwerp die zich al in het dossier bevinden. Het filmfragment is daarmee niet betrokken bij de beoordeling van de klacht.
- Van de mondelinge behandeling zijn aantekeningen gemaakt door de juridisch secretaris.
- Ten slotte is uitspraak bepaald.

5. De aangifte

5.1. De aanklager heeft tegen beklaagde aangifte gedaan van overtreding van het Algemeen Tuchtreglement 2020 (hierna: Algemeen Tuchtreglement) in het bijzonder van de in de hieronder genoemde bepalingen vermelde gedragingen (kort weergegeven):

- Artikel 4 lid 2: *'Ongewenst gedrag betreft elke vorm van ongewenst verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag met een connotatie (duiding) dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast, in het bijzonder wanneer een gewelddadige, manipulatieve, bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende, of kwetsende situatie wordt gecreëerd. Onder ongewenst gedrag wordt in ieder geval, doch niet uitsluitend, verstaan:*
  - a. *Belediging: het opzettelijk aanranden van iemands eer of goede naam, op beledigende wijze, onafhankelijk van de juistheid van de betichting. Beledigen kan zowel verbaal als via gezichtsuitdrukking of gebaren.*

- b. *Pesten: Alle vormen van intimiderend gedrag met een structureel/herhalend karakter, waarbij één of meer personen proberen een andere persoon verbaal, non-verbaal, digitaal, fysiek of psychologisch schade toe te brengen waartegen de persoon niet in staat is zichzelf te verdedigen.*
  - c. *Iemand bespotten vanwege uiterlijk of gedrag.*
  - d. *Het aanzetten tot zeer onverantwoord gewichtsverlies of gewichtstoename waardoor aantoonbaar gezondheidsklachten kunnen of zijn ontstaan.*
  - e. *Agressie en geweld: Alle verbale en fysieke handelingen van een persoon waarbij een persoon wordt lastiggevallen, bedreigd of aangevallen. Het kan zowel gaan om fysieke of psychisch geweld en agressie.*
  - f. *Discriminatie: ongelijke behandeling van personen en, of het achterstellen en, of het uitsluiten van personen op basis van persoonlijke kenmerken zoals geslacht, seksuele gerichtheid, godsdienst of levensovertuiging, politieke overtuiging of ras.*
  - g. *Psychische of emotionele mishandeling. Waarbij het bijvoorbeeld, doch niet uitsluitend kan gaan om het zeer stelselmatig; pesten, sociaal isoleren, negeren of nadrukkelijk minachten.'*
- Artikel 5 lid 2 onder a: *'Met betrekking tot de begeleiders in de sport binnen de sportbond gelden de volgende gedragsregels:*

De begeleider moet zorgen voor een omgeving en een sfeer waarbinnen de sporter zich veilig voelt te verkeren. In het kader van deze norm wordt als een overtreding beschouwd:

- *het niet onmiddellijk stoppen (of doen laten stoppen) door feitelijke interventie van een klaarblijkelijke vorm van ongewenst gedrag waarvan de begeleider getuige is of waarvan hij op de hoogte wordt gesteld;*
  - *het participeren in vormen van ongewenst gedrag of het aanmoedigen van anderen daartoe;*
  - *het achterwege laten van hulp aan een slachtoffer of slachtoffers van een incident dat valt onder ongewenst gedrag;*
  - *het niet of onvoldoende uitoefenen van begeleiderstaken rondom en tijdens een sportactiviteit waardoor gelegenheid ontstaat voor vormen van ongewenst gedrag, die met het juist uitvoeren van de begeleiderstaken hadden kunnen worden voorkomen.'*
- Artikel 5 lid 2 onder b: *'De begeleider onthoudt zich van elke vorm van machtsmisbruik tegenover de sporter.'*
- Artikel 5 lid 2 onder c: *'De begeleider realiseert zich dat het begrip afhankelijkheid of het uitoefenen van macht niet alleen betekent het direct kunnen verlenen van gunsten waardoor de sporter in een voordeligere positie komt te verkeren ten opzichte van andere sporters, maar ook een verminderde zelfregie kan betekenen. Onder verminderde zelfregie wordt verstaan het niet althans onvoldoende kunnen maken van eigen keuzen en het onvoldoende kunnen beschikken over eigen kracht om zelf oplossingen te verzinnen voor problemen en een gebrek aan zelfredzaamheid.'*

5.2. De aanklager voert daartoe het volgende aan : In artikel 4 lid 2 Algemeen Tuchtreglement worden in de leden a. tot en met g. voorbeelden gegeven van ongewenste gedragingen, maar dit is niet uitputtend bedoeld. Het negeren van blessures wordt bijvoorbeeld niet genoemd, maar is wel te kwalificeren als ongewenst, grensoverschrijdend gedrag, en is voor turnsters ook gevaarzettend. Hoe men een gedraging interpreteert en kwalificeert, is in veel gevallen subjectief; het gaat er in de eerste plaats om of er sprake is van ongewenst gedrag, vervolgens komt de kwalificatie van dat gedrag aan de orde. Het negeren van een pupil kan bijvoorbeeld vallen onder pesten (sub b.) of onder psychische of emotionele mishandeling (sub g.) (of beide). De incidenten die in de meldingen naar voren komen, hebben allemaal vóór 2012 plaatsgevonden, aldus de aanklager.

- 5.3. De aanklager verwijst ter onderbouwing van zijn klacht naar de diverse meldingen (van meldsters [Meldster 1], [Meldster 8] en [Meldster 2], [Meldster 3], [Meldster 4], [Meldster 5], [Meldster 6], [Meldster 7] en [Meldster 9]) en overige verklaringen, waaronder die van [(oud)sporter 1], [(oud)sporter 2], [(oud)sporter 3], [(oud)sporter 4], [(oud)sporter 5], [(oud)sporter 6], [(oud)sporter 7], en van beklaagde.
- 5.4. Hoewel de incidenten die zijn gemeld uiteenlopen, aldus de aanklager, komen de gedragingen van beklaagde in de verschillende meldingen overeen. In algemene zin heeft te gelden dat er bij de verschillende (oud)sporters een zekere angst is voor beklaagde. Als het gaat over specifieke gedragingen verklaart een aantal (oud)sporters dat blessures door beklaagde werden genegeerd. Als een turnster viel en op de grond bleef liggen mochten de andere turnsters daar geen aandacht aan schenken. Als turnsters pijn hadden, werden zij veelal voor aansteller uitgemaakt en dienden zij gewoon door te trainen met ernstige blessures tot gevolg.
- 5.5. Uit de meldingen komt verder naar voren dat beklaagde regelmatig tegen turnsters schreeuwde, hij hen uitschold en denigrerende opmerkingen maakte over hun gewicht, waardoor sommige van hen eetproblemen hebben gekregen. Meldsters verklaren dat zij werden uitgemaakt voor dikke koeien of vette varkens. Als oefeningen mislukten kwam dat volgens beklaagde omdat de turnsters te dik waren. Meerdere turnsters geven ook aan dat zij gedurende de gehele training niet met elkaar mochten praten en dat beklaagde hen treiterde, kleinerde en langdurig kon negeren.
- 5.6. Een aantal meldsters geeft aan dat zij te maken heeft gehad met fysiek geweld. Zo verklaart [Meldster 8] dat zij meerdere malen is geslagen en een keer een trap heeft gekregen. [(oud)sporter 1] heeft bijvoorbeeld verklaard dat zij een keer een harde klap op haar been heeft gehad en een klap in haar gezicht heeft gekregen toen zij beklaagde een weerwoord gaf nadat zij door hem was gekleineerd en uitgescholden.
- 5.7. Ten slotte hebben meldsters in de gehouden interviews verklaard dat zij straf kregen of publiekelijk ter verantwoording werden geroepen als zij bij hun ouders klaagden over hoe zij door beklaagde werden behandeld. Daardoor durfden zij thuis niets te vertellen over wat er zich in de turnzaal allemaal afspeelde.
- 5.8. In algemene zin heeft volgens de aanklager te gelden dat meerdere meldsters zich geïntimideerd voelden, onder andere vanwege regelmatig schreeuwen en kleineren. Naar de mening van de aanklager volgt onder meer uit het, bij de aangifte gevoegde, onderzoeksrapport *Ongelijke Leggers* dat het niet zozeer de individuele incidenten zijn welke een slachtoffer beschadigden, maar de cultuur waarbinnen werd gesport. In onderhavige zaak hebben juist ook meerdere meldsters het in algemene zin over een angstcultuur. Uit het eerder aangehaalde onderzoek volgt dat veel oud-turnsters niet zozeer van slag zijn door een keer een klap, of een opmerking. Zij wijzen in het onderzoek nadrukkelijk - ook - op de omstandigheden waaronder het schreeuwen, uitschelden en dreigen plaatsvond en op de continue angst voor een uitbarsting. Dat is ook de oorzaak waardoor veel turnsters zich individuele gebeurtenissen vaak niet of niet specifiek kunnen herinneren, maar dat zij zich in algemene zin de sfeer en het gedrag van de trainer wel herinneren. In dat kader is er in de verklaringen van meldsters een algemeen beeld te herkennen. Een en ander heeft derhalve niet alleen te maken met de individuele incidenten, die er overigens ook zijn, maar met de algemene sfeer die beklaagde creëerde in de zaal.

5.9. Meldsters hebben volgens de aanklager geen reden om anders te verklaren dan hetgeen in hun herinnering is gebeurd; beklagde ontkent verreweg de meeste verwijten, maar de verklaringen, in onderling verband en samenhang bezien, leiden, naar het oordeel van de aanklager, tot de (voorlopige) conclusie dat er sprake is geweest van grensoverschrijdend gedrag. Het moge zo zijn dat veel turnsters hebben verklaard dat zij geen problemen hadden met de handelwijze van beklagde, dit gold echter niet voor alle turnsters. Beklaagde kan worden verweten dat hij daar geen oog voor heeft gehad. Uit het onderzoeksrapport *Ongelijke leggers* volgt dan ook dat turnsters pas na afloop van hun carrière, wanneer zij al langere tijd gestopt zijn met de sport, beseffen dat bepaalde gedragingen in een normaal maatschappelijk klimaat grensoverschrijdend zijn. Dat is in onderhavige zaak ook het geval. Daarnaast zijn, dan wel voelen, meldsters zich in de periode dat zij bij beklagde traiden afhankelijk van beklagde. Indien er in die periode dan al klachten geweest zouden zijn bij de turnsters, lag het veelal niet voor de hand om dit met beklagde bespreekbaar te maken.

Er is in dit dossier niet alleen sprake van een algemene beschrijving van een angstcultuur, gecreëerd door beklagde; deze angstcultuur wordt in al zijn facetten onderbouwd door beschrijvingen van concrete incidenten, die in een aantal gevallen worden bevestigd door meerdere meldsters, dan wel beschrijvingen van verschillende incidenten die elkaar ondersteunen omdat ze hetzelfde gedrag betreffen. De verklaringen dienen dan ook, aldus de aanklager, in onderlinge samenhang te worden beschouwd.

5.10. Met een verwijzing naar eerdere uitspraken van de tuchtcommissie en commissie van beroep waarin is overwogen dat door de meldsters beschreven incidenten onvoldoende concreet waren naar tijd en plaats en dat een overtreding van het Algemeen Tuchtreglement daarom niet (voldoende) aannemelijk was, heeft de aanklager op de mondelinge behandeling een specifiek incident nader over het voetlicht gebracht. Het gaat daarbij om het incident waarbij beklagde schreeuwend op de wc-deur had geslagen toen één van de turnsters, [(oud)sporter 7], zich na een aanvaring met beklagde in het toilet had opgesloten. Zowel [(oud)sporter 7] als [Meldster 8] en [(oud)sporter 1] hebben hierover verklaard (alsmede [(oud)sporter 8] in de tv-documentaire 'De Gouden Lichting'). Aan de zijde van beklagde zijn er geen getuigen die hierover verklaren, terwijl beklagde in essentie niet weerspreekt dat dit incident heeft plaatsgevonden (alleen geeft hij er een andere draai aan en zwakt het wat af). Wat de aanklager betreft is met dit incident sprake van grensoverschrijdend gedrag, ook volgens de criteria die in eerdere uitspraken zijn aangelegd.

5.11. Er is sprake van veel incidenten, en van ernstige incidenten. De meldingen spreken over gedragingen, zowel individueel als in onderlinge samenhang bezien die, in die periode een structureel karakter hadden. Beklaagde wist of had moeten weten dat zijn gedragingen, zoals beschreven door meldsters schadelijk zouden (kunnen) zijn voor soms zeer jonge pupillen, ook in de periode waarover de meldingen gaan. Beklaagde heeft bewust de prestaties boven de gezondheid van de turnsters geplaatst. De aanklager stelt zich op het standpunt dat de aan beklagde toegeschreven verwijten weliswaar ernstig zijn, maar dat de verweten gedragingen ook van geruime tijd terug zijn en dat er, voor zover bij de aanklager bekend, over recentere periode geen (concrete) klachten zijn binnen gekomen. De aanklager heeft daarbij dan ook aansluiting gezocht bij strafeisen in soortgelijke (KNGU) zaken.

Strafeis

5.12. De aanklager eist op basis van het onderliggende dossier een voorwaardelijke schorsing voor de duur van 24 maanden met een proeftijd van 2 jaar.

6 Verweer beklagde

- 6.1. Beklaagde herkent zich niet in het geschetste beeld van de beschuldigingen en ontkent uitdrukkelijk dat er door hem grensoverschrijdend gedrag is vertoond.
- 6.2. Het verwijt dat beklagde verantwoordelijk zou zijn voor een algemeen beeld van angst tijdens het trainen wordt uitdrukkelijk door hem betwist. Beklaagde verwijst daarbij onder meer naar het grote aantal verklaringen van turnsters, ouders, trainers, specialisten en/of bestuursleden die als producties bij het verweerschrift zijn overgelegd waaruit een totaal ander beeld naar voren komt dan het beeld dat meldsters schetsen 10 tot 25 jaar na afloop van hun turnloopbaan.
- 6.3. Specifiek verwijst beklagde naar de verklaringen van de turnsters die direct betrokken waren bij gebeurtenissen die in de aangifte zijn beschreven en waaruit volgt dat verklaringen van enkele meldsters aantoonbaar niet kloppen en op elkaar zijn afgestemd teneinde hem in een kwaad daglicht te stellen. Daarnaast beschikt beklagde over Whatsappberichten waarin wordt opgeroepen om aangifte tegen hem te doen met het doel dat hij nooit meer les mag geven. Dit alles zou voldoende aanleiding moeten geven om het gehele waarheidsgehalte van de verklaringen van meldsters in twijfel te trekken.
- 6.4. Beklaagde vermoedt dat het motief van meldsters om de onderhavige zaak te initiëren is gelegen in de teleurstelling bij sommige turnsters vanwege het voortijdig moeten afbreken van de turnopleiding bij [Club]. Het niet uitkomen van de verwachtingen zal negatieve gevoelens hebben opgeroepen, vooral bij de turnsters met wie de samenwerking vanwege hun gedrag is verbroken. Diverse meldsters hebben hun verklaringen overduidelijk op elkaar afgestemd en mensen geronseld om negatieve verklaringen af te geven. De onderzoekscommissie heeft klakkeloos opgeschreven wat deze rancuneuze meldsters hebben verklaard en nagelaten deze verklaringen op waarheid te onderzoeken. Zo heeft de onderzoekscommissie geen van de 32, met naam bekende, á decharge statementgevers benaderd om hun kant van het verhaal te horen. Evenmin is door de onderzoekscommissie gesproken met de bondsarts en bondsfysiotherapeut die in de betrokken periode actief waren en die in de begeleiding en behandeling van de turnsters een essentiële rol hebben gespeeld. Daardoor is een eenzijdig maar vooral onjuist beeld ontstaan, waartegen het - na zoveel jaren - lastig, zo niet onmogelijk, is verweer te voeren.
- 6.5. Beklaagde meent verder dat de aangifte van algemeenheden aan elkaar hangt en in belangrijke mate is gegrond op een algemene sfeer en verschenen publicaties over de turncultuur, waarop in zijn ogen geen tuchtrechtelijke maatregelen kunnen worden gebaseerd.
- 6.6. Voor wat betreft de specifieke gedragingen stelt beklagde dat concretisering of onderbouwing daarvan ontbreekt en dat een veelheid van de aan hem gemaakte verwijten niet door enig bewijsmiddel worden gestaafd. In een aantal gevallen gaat het om vermeende gedragingen waarbij meldsters niet zelf betrokken waren en die met (overgelegde) verklaringen van personen over wie het gaat eenvoudig zijn te weerleggen (bijvoorbeeld over de blessures van [(oud)sporter 9] en [(oud)sporter 10]).
- 6.7. Dat beklagde sportsters zou hebben laten doortraineren met blessures en instructies van de bondsarts en bondsfysiotherapeut in de wind zou slaan, wordt door hem gemotiveerd betwist. Dit geldt ook voor het verwijt dat hij stelselmatig zou schreeuwen en sporters zou uitschelden. Ter onderbouwing van dit standpunt verwijst beklagde naar de verklaringen die door hem in de procedure zijn overgelegd en waaruit, volgens beklagde, blijkt dat er sprake was van topsport waarin grenzen worden opgezocht, naar niet werden overschreden. Deze verklaringen weerleggen volgens beklagde ook de verwijten dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan het plegen van fysiek geweld en turnsters publiekelijk zou hebben bestraft als zij thuis over hem hadden geklaagd.

6.8. Beklaagde is samengevat van mening dat hij zich niet schuldig heeft gemaakt aan enige overtreding van het Algemeen Tuchtreglement en hij verzoekt de tuchtcommissie dan ook om hem vrij te spreken.

7. Beoordeling door de tuchtcommissie

- 7.1. De tuchtcommissie dient te beoordelen of beklaagde zich aan de hem verweten gedragingen schuldig heeft gemaakt.
- 7.2. Voorop wordt gesteld dat uit artikel 3 lid 5 en lid 8 Algemeen Tuchtreglement volgt (samengevat) dat een overtreding bewezen is indien de tuchtcommissie op grond van feiten en omstandigheden de overtuiging heeft dat de beklaagde de overtreding heeft begaan, of dat de overtreding voldoende aannemelijk is.
- 7.3. De vraag die de tuchtcommissie aldus moet beantwoorden is, of beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan ongewenst gedrag dat als doel of gevolg het aantasten van de waardigheid van een persoon heeft gehad, zoals bedoeld in de artikelen 4 lid 2 en/of 5 lid 2 Algemeen Tuchtreglement.
- 7.4. De tuchtcommissie stelt vast dat de turnwereld in opspraak is geraakt door de openbaarmaking van negatieve ervaringen van turnsters in relatie tot hun coaches/trainers, die raakvlakken vertonen met de ervaringen van meldsters in deze zaak, hetgeen ook de nodige aandacht in de media heeft gekregen. In Nederland is in dat kader onderzoek gedaan naar misstanden in de turnsport. Dit heeft onder meer geresulteerd in het reeds hiervoor genoemde onderzoeksrapport *Ongelijke Leggers*.
- 7.5. De tuchtcommissie dient de onderhavige klacht te beoordelen op grond van de inhoud van de aangifte tegen beklaagde en niet - mede - op de inhoud en beeldvorming van en uit het rapport *Ongelijke Leggers*.
- 7.6. Zonder af te willen doen aan de manier waarop meldsters de trainingsaanpak van beklaagde in brede zin hebben ervaren en de negatieve gevolgen die dat voor hen heeft (gehad), zal de tuchtcommissie moeten vaststellen van welke specifieke gedragingen beklaagde een verwijt kan worden gemaakt en of die gedragingen zodanig concreet kunnen worden vastgesteld dat de beklaagde zich daartegen kan verweren. Dat betekent dat de gedragingen concreet, in tijd en plaats, moeten kunnen worden bepaald.
- 7.7. In het dossier bevinden zich verklaringen van meldsters en enkele andere (oud)turnsters. De algemene teneur van de verklaringen is dat er sprake zou zijn geweest van het stelselmatig negeren van turnsters bij blessures. Daarnaast wordt melding gemaakt van intimidatie door beklaagde in de vorm van schelden, schreeuwen, treiteren en kleineren. Verder geven meerdere turnsters aan dat beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan het plegen van fysiek geweld en dat hij turnsters publiekelijk bestrafte als zij thuis durfden te klagen over wat er in de turnzaak allemaal gebeurde. Het effect van deze gedragingen is dat er bij meldsters sprake is (geweest) van eetstoornissen uit angst te veel te wegen, het verzwijgen van blessures en meegaandheid uit angst de zondebok te zijn en geïsoleerd te worden. Voor een aantal meldsters zijn deze belevenissen dermate traumatisch geweest dat zij (op enig moment) psychische klachten hebben gekregen en zich daarvoor onder medische behandeling hebben moeten stellen. De tuchtcommissie heeft daar oog voor en onderschat deze ernstige gevolgen niet.
- 7.8. Er zijn in deze zaak echter ook verklaringen van turnsters en andere betrokkenen, de zogenaamde positieve verklaringen, die de beschreven cultuur, zoals volgt uit het rapport *Ongelijke leggers*, en specifiek de verweten gedragingen van beklaagde, niet op dezelfde manier hebben ervaren.

- 7.9. De tuchtcommissie is van oordeel dat op basis van de stukken en het verhandelde tijdens de mondelinge behandeling, onvoldoende is gebleken dat er - in brede zin - sprake zou zijn van een onveilige omgeving voor (jonge) turnsters en dat in zijn algemeenheid een angstcultuur onder verantwoordelijkheid van beklaagde in het leven is geroepen. Dat er tijdens de topsportperiode van de jonge turnsters sprake is geweest van een veeleisende houding van beklaagde en dat dit als onprettig, ongewenst of confronterend is ervaren, is goed denkbaar, maar zorgt niet per definitie voor een onveilig sportklimaat. Voor wat betreft de specifieke gedragingen waarop de aangifte is gebaseerd, overweegt de tuchtcommissie het volgende.

Negeren blessures

- 7.10. De tuchtcommissie is van oordeel dat onvoldoende is gebleken van feiten en omstandigheden die steun bieden aan het verwijt dat beklaagde (turnsters met) blessures negeerde. De belastende verklaringen die op dit punt zijn afgelegd, zijn in belangrijke mate van horen zeggen. In algemene zin zijn de verklaringen hierover niet concreet onderbouwd en bevatten deze weinig feitelijkheden. Zo gaan de verklaringen veelal over sporters zonder namen te noemen en zonder aan te geven welke trainer die sporter grensoverschrijdend zou hebben bejegend. Door meldsters en degenen die verder belastende verklaringen hebben afgelegd zijn geen locaties en tijdstippen genoemd waar en waarop het grensoverschrijdend gedrag zou hebben plaatsgevonden.
- 7.11. Voor zover de verklaringen wel gaan over concrete gebeurtenissen die zich in de gymzaal hebben voorgedaan, komen deze verklaringen niet overeen met verklaringen van derden die door beklaagde zijn overgelegd en worden de gebeurtenissen anders omschreven door degenen die daarbij rechtstreeks betrokken waren.

[Meldster 3] en [Meldster 9] hebben bijvoorbeeld verklaard over een andere turnster, die bij een val haar nek had gebroken en daarna van beklaagde rechttop moest gaan zitten of op moest staan en haar kleren aan moest trekken. Beklaagde heeft (onweersproken) aangevoerd dat [Meldster 3] bij het voorval niet aanwezig kan zijn geweest, omdat zij toen al met turnen gestopt was. De turnster over wie dit voorval ging, [(oud)sporter 10], weerspreekt de verklaringen van meldsters en heeft verklaard dat beklaagde na haar val juist goed voor haar heeft gezorgd door een ambulance te bellen en in het ziekenhuis bij haar te blijven, waarvoor zij hem dankbaar is.

[Meldster 7] en [Meldster 9] noemen verder als voorbeeld dat [(oud)sporter 9] een keer ten val kwam en lag te schreeuwen van de pijn, terwijl beklaagde niets deed en de andere turnsters haar niet mochten steunen of troosten. [(oud)sporter 9] heeft daartegenover zelf verklaard dat beklaagde na haar val bij haar is gebleven en contact met haar ouders heeft opgenomen om haar naar het ziekenhuis te brengen. [(oud)sporter 9] geeft aan dat beklaagde ook toen zij geopereerd moest worden steeds interesse heeft getoond.

De verklaringen van [(oud)sporter 10] en [(oud)sporter 9] weerspreken niet alleen het in de aangifte geschetste beeld maar zij zijn degenen tot wie dit, in de aangifte beschreven gedrag, zich primair richtte.

- 7.12. Beklaagde heeft aangegeven dat hij tijdens intensieve topsporttrainingen niet alle turnsters evenveel aandacht kon geven. Dat de turnsters bij blessures in een aparte zaal of bij de fysiotherapeut een aangepaste training moesten volgen, en daardoor afstand ontstond tot de wedstrijdgroep, maakt niet dat er sprake is van een stelselmatig negeren van geblesseerde turnsters.

- 7.13. Op het verwijt dat beklagde turnsters die waren gevallen aan hun lot overliet en dat niemand daar dan heen mocht, reageert beklagde dat het essentieel is om eerst de situatie in beeld te brengen en dat geblesseerde sporters daarom niet mochten worden aangeraakt en anders sporters uit de buurt moesten blijven, ook om geen onnodige trillingen in de vloer te veroorzaken.
- 7.14. Beklaagde heeft verder aangevoerd dat hij zich bij de aanpak van en omgang met blessures liet leiden door het medisch team bestaande uit een sportarts en fysiotherapeut. Dit wordt ondersteund door e-mails waarin over de behandeling van blessures wordt gesproken en die onderdeel uitmaken van het verweerschrift. Dat beklagde de instructies van de bondsarts en bondsfysiotherapeut regelmatig aan zijn laars zou lappen blijkt niet uit de stukken die tot het onderzoeksdossier behoren.

Fysiek geweld

- 7.15. Wat betreft de beschuldiging dat beklagde fysiek geweld heeft toegepast, zoals slaan en spugen, merkt de tuchtcommissie het navolgende op. De aantijgingen van dergelijk gedrag zijn algemeen en weinig concreet. De verklaringen van meldsters gaan in belangrijke mate over wat zij hebben gezien in relatie tot andere turnsters en de desbetreffende verklaringen worden niet in voldoende mate ondersteund door ander bewijs. [(oud)sporter 1] heeft verklaard dat een andere turnster, [(oud)sporter 7], geduwd zou zijn en door beklagde aan haar arm door de zaal zijn gesleept. Dit incident - dat in of omstreeks 1994, dus ongeveer 28 jaar geleden zou hebben plaatsgevonden - wordt door [(oud)sporter 7] zelf, in haar schriftelijke verklaring, niet bevestigd. [Meldster 5] heeft verklaard rond 2003 gezien te hebben dat beklagde [(oud)sporter 1] in haar gezicht heeft gespuugd. Deze verklaring wordt niet door, de verklaring van, [(oud)sporter 1] zelf bevestigd.
- 7.16. Het verwijt dat beklagde zich schuldig heeft gemaakt aan het plegen van fysiek geweld is daarmee naar het oordeel van de tuchtcommissie niet komen vast te staan.

Bestrafen

- 7.17. Ook is er onvoldoende ondersteunend bewijs voor het straffen van turnsters die thuis vertelden over wat er gebeurde in de turnzaal. De verklaringen van meldsters zijn algemeen van aard zonder concrete duiding op een wijze dat dit terugverwijst naar specifieke incidenten die voldoende houvast bieden om ook verweer tegen te kunnen voeren. Hoewel niet ondenkbaar is dat beklagde turnsters op negatieve manier zal hebben bejegend als hij door hun ouders werd aangesproken, is dit onvoldoende concreet gemaakt (in plaats en tijd) om een tuchtrechtelijke veroordeling op te kunnen baseren.

Uitschelden, schreeuwen, angst en eetproblemen

- 7.18. Beklaagde heeft aangevoerd dat schreeuwen in de sporthal soms noodzakelijk kan zijn vanwege de omvang van de ruimte en het rumoer in de sporthal. Als gedraging is schreeuwen niet zonder meer tuchtrechtelijk verwijtbaar.
- 7.19. Uit de onderzoeksgesprekken met meldsters en uit de verklaringen van enkele andere (oud)turnsters die aan het dossier zijn toegevoegd is voldoende aannemelijk geworden dat beklagde tijdens trainingen heeft gescholden en geschreeuwd, en kwetsende opmerkingen heeft gemaakt over turnsters die in zijn ogen te dik waren. Zo verklaren meerdere turnsters (zoals [(oud)sporter 5], [Meldster 4] en [Meldster 7]) dat beklagde geregeld woorden in de mond nam als 'dikke koeien' of 'zak aardappelen' (dit laatste zeggen [Meldster 4] en [Meldster 3]) of andere woorden om tot uitdrukking te brengen dat hij de turnsters vaak te dik vond.

- 7.20. Uit de op dit punt overeenstemmende verklaringen, zoals die in het dossier naar voren zijn gekomen, volgt dat de turnsters de houding van beklaagde en zijn opmerkingen als kwetsend en kleinerend hebben ervaren, waardoor een negatief zelfbeeld is ontstaan en hun eigenwaarde is aangetast.
- 7.21. De verklaringen van meldsters en anderen die erop neerkomen dat het er in de turnzaal stormachtig aan toe ging en dat beklaagde, in verbale zin, ook tegen (zeer) jonge turnsters te keer ging, wordt bevestigd door het zogenoemde 'deur-incident'. [(oud)sporter 1] en [Meldster 8] verklaren dat [(oud)sporter 7] door beklaagde naar de kleedkamer was gestuurd. Toen beklaagde bleek dat [(oud)sporter 7] zich op de wc had opgesloten, heeft hij al schreeuwend op de toiletdeur geslagen. [(oud)sporter 1] en [Meldster 8] verklaren dat beklaagde op enig moment daarna met een kapotte wc-deur de zaal in kwam lopen. De tuchtcommissie merkt op dat de verklaringen over dit incident van elkaar op details verschillen. Zo heeft [Meldster 8] het erover dat beklaagde een stok heeft gepakt om op de wc deur te slaan, terwijl [(oud)sporter 7] aangeeft dat beklaagde zijn vuisten gebruikte om op de deur te slaan. Daarnaast hebben [(oud)sporter 1] en [Meldster 8] aangegeven dat beklaagde met de wc-deur de zaal in kwam lopen, hetgeen [(oud)sporter 7] in haar verklaring niet zo heeft beschreven. Dat de deur uit zijn voegen is gehaald, heeft [(oud)sporter 7] pas tegen de aanklager verklaard ter voorbereiding op de mondelinge behandeling. Die kennelijk aanvullende verklaring bevindt zich echter niet in het dossier. Ter gelegenheid van de mondelinge behandeling heeft de aanklager aangegeven dat [(oud) sporter 8] in de docu-serie 'De Gouden Lichting' in soortgelijke bewoordingen heeft beschreven wat er die dag met [(oud)sporter 7] heeft plaatsgevonden.
- 7.22. Ondanks dat de verklaringen op onderdelen verschillen, is de tuchtcommissie van oordeel dat voldoende aannemelijk geworden dat het zogenoemde 'deur-incident' heeft plaatsgevonden. Beklaagde heeft het incident, behoudens enkele details niet weersproken. Beklaagde heeft toegegeven dat hij uit boosheid met verheven stem heeft gezegd dat [(oud)sporter 7] van het toilet moest komen en dat hij stevig op de (volgens hem: kartonnen) deur heeft gebonsd, zodat daar een deuk in kwam en vervangen moest worden. Dat zijn boosheid, volgens beklaagde, voortkwam uit bezorgdheid dat [(oud)sporter 7] weg zou lopen, levert naar het oordeel van de tuchtcommissie voor zijn gedrag geen rechtvaardiging op. Ook als de lezing van beklaagde wordt gevolgd, is de conclusie dat zijn gedrag tegenover een jong meisje niet normaal is en als grensoverschrijdend moet worden gekwalificeerd.
- 7.23. Beklaagde heeft in zijn algemeenheid gesteld dat hij nooit het oogmerk heeft gehad om meldsters te beschadigen en hun waardigheid aan te tasten. De tuchtcommissie gaat daar ook niet van uit. Dit laat onverlet dat volgens artikel 4 lid 2 Algemeen Tuchtreglement ook als ongewenst gedrag wordt aangemerkt gedragingen (bijvoorbeeld de harde grap of de sarcastische opmerking) die tot gevolg hebben dat de waardigheid van een persoon wordt aangetast. In dat kader heeft beklaagde, in zijn formele verweerschrift, aangevoerd dat met de invoering van het Algemeen Tuchtreglement van 2020 tevens met terugwerkende kracht een nieuwe norm is ingevoerd. Daarom zou dit tuchtreglement buiten toepassing moeten blijven. De tuchtcommissie heeft op dat verweer nog niet beslist. Naar het oordeel van de tuchtcommissie is met de invoering van het Algemeen Tuchtreglement van 2020 niet beoogd om een nieuwe norm aan te leggen. Het gaat daarom in deze zaak om de vraag of het gedrag van beklaagde, waarvan de tuchtcommissie vaststelt dat dit heeft plaatsgevonden, naar de normen die golden ten tijde van dat gedrag grensoverschrijdend was.

7.24. De vraag is of nu nog, vele jaren later, op een goede manier kan worden beoordeeld wat naar de normen van toen als grensoverschrijdend gedrag moet worden aangemerkt. Inmiddels is wel duidelijk geworden dat er in het verleden dingen zijn gebeurd die toen kennelijk werden geaccepteerd en waartegen destijds niet werd opgetreden. Het is goed denkbaar dat dit gebeurde omdat dit toen tot de heersende norm binnen de topsport(cultuur) werd gerekend en waarvan thans wordt geoordeeld dat het niet door de beugel kan. Wat betreft het schelden en schreeuwen tegen (zeer) jonge sporters zoals hiervoor beschreven kan naar het oordeel van de tuchtcommissie wel worden gezegd dat, ook volgens de norm van destijds, dit niet acceptabel is. Dat geldt ook voor het deur-incident. Op die beide punten van de aanklacht acht de tuchtcommissie bewezen dat beklagde artikel 4 lid 2 Algemeen Tuchtreglement heeft overtreden. Van de overige beschuldigingen in de aanklacht wordt beklagde vrijgesproken.

Strafmaat

- 7.25. Aangezien beklagde artikel 4 lid 2 Algemeen Tuchtreglement heeft overtreden, dient te worden beoordeeld of aan beklagde een straf dient te worden opgelegd.
- 7.26. Bij de beoordeling van de strafmaat heeft te gelden dat de overtredingen hebben plaatsgevonden in de periode tot 2012. Het zogenoemde 'deur-incident' heeft 25 jaar geleden plaatsgevonden.
- 7.27. Het opleggen van een straf voor gedragingen die zich dermate lang geleden hebben voorgedaan acht de tuchtcommissie niet opportuun. Voor het opleggen van een voorwaardelijke straf 'als stok achter de deur', zoals door de aanklager is geëist, ziet de tuchtcommissie onvoldoende grond nu het 'jongst' gemelde incident dateert van 2012. Er zijn geen feiten en omstandigheden bekend geworden waaruit blijkt dat beklagde de bewezen geachte overtredingen thans nog steeds begaat.
- 7.28. Beklagde wordt derhalve schuldig bevonden aan overtreding van artikel 4 lid 2 Algemeen Tuchtreglement, zonder oplegging van straf.

De kostenveroordeling

7.29. De kostenveroordeling is geregeld in artikel 23 lid 11 Algemeen Tuchtreglement. De omstandigheid dat aan beklagde geen straf wordt opgelegd, verdraagt zich niet met een kostenveroordeling. Dat geldt te meer gelet op de omstandigheid dat de KNGU, zoals onder 7.24 reeds is opgemerkt, bekend was met de cultuur van grensoverschrijdend gedrag en zij daarop niet eerder heeft geacteerd. Had de KNGU dat wel gedaan, dan had onderhavige procedure wellicht voorkomen kunnen worden. De tuchtcommissie ziet daarom aanleiding om af te wijken van de standaardregeling en de kosten van het beroep ten laste van de KNGU te brengen.

8. Uitspraak

De tuchtcommissie:

- verklaart bewezen dat beklagde artikel 4 lid 2 Algemeen Tuchtreglement heeft overtreden;
- legt beklagde daarvoor geen straf op;
- veroordeelt de KNGU in de kosten van de behandeling van de zaak en stelt deze kosten vast op € 1.250,-.

9. Beroep in geval van een uitspraak van de tuchtcommissie

Van deze uitspraak, inclusief de beslissing van 22 april 2022, kunnen de aanklager namens de KNGU en beklagde beroep instellen bij de commissie van beroep, zoals bepaald in artikel 24 Algemeen Tuchtreglement. De beroepstermijn bedraagt vier weken na de datum van ontvangst van deze uitspraak van de tuchtcommissie, die geacht wordt twee dagen na de datum van verzending te zijn gelegen, tenzij de beklagde overtuigend aannemelijk kan maken dat hij niet eerder van de uitspraak van de tuchtcommissie heeft kunnen kennismaken. Wanneer de uitspraak voordien per e-mail is toegezonden vangt de beroepstermijn aan vanaf de datum waarop de uitspraak per aangetekende brief is toegezonden. Het beroep wordt schriftelijk en gemotiveerd ingesteld. Het beroepschrift wordt per aangetekende brief of elektronisch per e-mail toegezonden aan de commissie van beroep.

Hilversum, 16 november 2022

mr. J.M.J.M. Doon
(Kamervoorzitter)

mr. M. van de Glind
(juridisch secretaris)

Afschrift verzonden d.d.: 16 november 2022
Paraaf ambtelijk secretaris: